

CULTURA CALDES DE MALAVELLA -
24 març 2019 2.00 h

CRÒNICA

L'herència italiana de Caldes

Rafel Nadal (esquerra), amb la Pilar i en Narcís, l'home de la ficció QUIM PUIG.

RAMON ESTÉBAN - CALDES DE MALAVELLA

Dues senyores grans assegudes al meu costat em diuen que al final de l'acte volen parlar amb l'autor per comentar un parell o tres de qüestions del llibre de les quals elles tenen més dades. Ignoro si van arribar a parlar-hi, amb

**Al poble on
passa
l'acció,
l'últim lli-
bre de Rafel
Nadal és un
gran
esdeven-
iment**

l'escriptor: la cua que es formaria per signar exemplars presagiava una espera molt llarga. De fet, abans dels parlaments ja se'n van haver de firmar molts, atesa l'expectació.

Estem en la presentació multitudinària d'*El fill de l'italià* (Columna), de Rafel Nadal, en una sala d'actes de l'hotel balneari Vichy, a Caldes de Malavella. No sé si a la resta del país serà el gran triomfador del Sant Jordi, com va aventurar el presentador, el periodista i amic de l'autor Jordi Grau, però a Caldes, aquesta història que té de principal escenari el poble està sent tot un esdeveniment. Tant, que l'alcalde i la regidora de Cultura també van fer els seus parlaments, donant a tot plegat un aire institucional. Entre el públic hi havia gent que, directament o indirectament, van viure d'alguna manera els fets que es rememoren a *El fill de l'italià*. Fins i tot n'hi havia que van servir d'inspiració als personatges (com ara en Narcís, *alter ego* de Mateu, el protagonista de la ficció) o que han estat una font d'informació per a Nadal.

Per si en aquests moments de la promoció del llibre –recent premi Ramon Llull– encara hi ha algun lector que no en sàpiga l'argument, recordaré que se centra en un fet històric, com és l'estada de mig any a Caldes, el 1944, d'un miler de mariners de l'armada italiana supervivents del cuirassat *Roma*, que l'any anterior havia estat enfonsat pels alemanys, durant la guerra mundial, i que el règim de Franco va acollir. Imagineu-vos un miler de nois joves en un poble de 2.300 habitants! Es

veu que van ser sis mesos intensos en molts sentits, en què no van faltar les relacions de parella. L'alcalde ho va resumir ràpidament: "Va tenir un fort impacte emocional, social i econòmic." El punt de partida de la novel·la és el descobriment, fet per un veí, en Mateu, quan ja era gran, que era fill d'un "impacte emocional" d'aquells. A continuació, l'home inicia la recerca d'aquells orígens seus que li havien estat amagats...

El projecte editorial s'havia gestat anys enrere precisament a Caldes, quan Nadal va presentar una obra seva a la biblioteca. Arran d'una intervenció des del públic es va assabentar del cas "dels italians de Caldes" i va intuir que podia esdevenir una bona novel·la. Curiosament, aquell episodi de la història local no és gaire coneguda en la seva totalitat; però, en canvi, a cada casa en saben un fragment, va comentar l'autor gironí, que en les entrevistes va constatar l'opacitat amb què, encara avui, es viu la guerra i la postguerra. Sortosament, aquests parèntesis els ha pogut omplir amb la documentació que s'ha conservat en arxius.

Entre els papers figura el resultat d'una votació (urnes durant el franquisme més dur!) entre els mariners refugiats per decidir si els retornaven a la Itàlia del nord (encara controlada per Mussolini) o del sud (ja governada pels monàrquics i els aliats). En l'expedient consta que tres militars es van quedar a Caldes i rodalia, i se sap que es van mantenir contactes que anys més tard van acabar en casaments. I, també,

que en altres punts de la demarcació hi ha fills i nets d'aquella estada intensa. Això podria ser motiu d'una altra novel·la, va indicar Nadal.